

Utdanningsdirektoratet

Vår ref.:
[Navn]Deres ref.:
[Navn]Dato:
22. februar 2023

Høringsinnspill til NOU 2022:13 Med videre betydning – Et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling i barnehage og skole

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med snart 100.000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Det vises til høringsbrev av 31. oktober 2022 med høringsfrist 28. februar 2023. Tekna gir med dette sitt svar på spørsmålene som reises i høringsnotatet. Innspillet avgis digitalt på Utdanningsdirektoratets nettside: <https://hoering.udir.no/Hoering/2320>

Har dere synspunkter på og vurderinger av dagens etter- og videreutdanningssystem?

Tekna mener at lærere på alle nivåer skal ha rett og plikt til faglig etter- og videreutdanning. Samfunnet er i kontinuerlig endring og behovet for etter- og videreutdanning er stort, og vil fortsatt være stort, særlig innenfor teknologi- og realfag. Dette krever systematisk kartlegging av kompetansebehov og god personalledelse.

Som arbeidsgiver må staten og kommunene avsette midler både til kompetanseløft for lærere og til kvalifiserte vikarer for lærere som gjennomfører en etter- eller videreutdanning.

Tekna mener det er behov for å utvikle bedre og mer relevante etter- og videreutdanningstilbud for lærere. Som det også fremgår av undersøkelsen som er gjennomført blant nyutdannede lærere med mastergrad, har også lærere med master en forventning om å få etter- og videreutdanning for å

utvikle seg faglig, få flere pedagogiske og didaktiske verktøy og utvide fagkretsen.

Lærere og lektorer med mastergrad eller doktorgrad opplever imidlertid at de blir nedprioritert for videreutdanning fordi de allerede har lang utdanning og oppfyller krav til kompetanse for å undervise. Det er liten forståelse for at høy fagkompetanse må opprettholdes og oppdateres jevnlig for å være like relevant etter hvert som samfunnet endrer seg.

Tekna mener at dagens etter- og videreutdanningssystem ikke sikrer lærer og lektorer tilstrekkelig etter- og videreutdanning som er nødvendig for å holde seg faglig oppdatert.

Opplever dere at kunnskapsgrunnlaget om etter- og videreutdanningstiltak er dekkende for barnehage, grunnskole, videregående opplæring, kulturskole, opplæring særskilt organisert for voksne, og i fag- og yrkesopplæringen i både skole og bedrift?

Tekna opplever at det er en gjennomgående oppfatning at høyt utdannede ikke har et like stort behov for etter- og videreutdanning som andre utdanningsgrupper. Her er det gjerne en større utfordring at man ikke når opp i konkurransen med andre grupper, enn at kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt.

Vi vil derfor igjen understreke at behovet for vedlikehold av fagkompetanse er likeverdig stort på alle utdanningsnivå, også der samfunnet og den enkelte har investert mye tid, innsats og økonomi i en lang akademisk utdanning. Det er særlig viktig nå som samfunnsutviklingen går så raskt, ikke minst innen teknologi og realfag.

Støtter dere forslaget om et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling slik det framkommer i NOUen?

Tekna er positiv til at flere ansatte i skoler og barnehage får mulighet for etter- og videreutdanning, men er kritisk til å samle eksisterende kompetansemidler i én pott og øke antallet den skal fordeles på uten at det tilføres mer midler til potten.

En utvidelse av ordninger for både etter- og videreutdanning må medføre en økning av midler og en målsetting om et bedre etter- og videreutdanningstilbud totalt sett. Gitt at utvalget er bedt om å etablere en ordning innenfor dagens gjeldende økonomiske rammer er Tekna kritisk til en samordning.

Tekna mener videre at man gjennomgående må fokusere på kjerneoppgavene i skolen, også når man tilbyr kompetanse- og karriereutvikling. Grunnskolen og

videregående utdanning skal gi barn og unge et best mulig faglig og sosialt utgangspunkt for videre utdanning og deltakelse i samfunns- og arbeidsliv.

Elevenes kompetanse vil forme framtiden og vår evne til å sikre en bærekraftig verden. Lærernes faglige og didaktiske kompetanse er den viktigste enkeltfaktoren for elevenes læring. Et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling må derfor først og fremst sørge for at elevene møter lærere som er faglig sterke og engasjerte.

Støtter dere forslaget om rett til introduksjonsår for nytilsatte lærere?

Tekna er positiv til at nytilsatte lærere får tett oppfølging, men det viktigste er at nye lærere blir inkludert i skolens profesjonsfelleskap hvor de får veiledning og kan dele erfaringer med kollegene sine gjennom hele karrieren. Vi mener at det bør legges bedre til rette for at lærerkollegiet kontinuerlig deler erfaring og kunnskap og utvikler skolen til en lærende arbeidsplass. Tid til faglig samarbeid må prioriteres i felles møtetid på skolene. Det vil komme både nye og mer erfarne lærere til gode.

Når utvalget mener behovet for veiledning i starten er så stort at nyutdannede kandidater må følges opp tett, som utvalget skisserer, mener Tekna at det kanskje bør vurderes om vi i stedet bør ha mer praksis i lærerutdanningen. Vi stiller også spørsmål ved hvordan det er tenkt rundt behovet for å hente inn ekstra ressurser som gjør det mulig for nyansatte å jobbe redusert det første året?

Støtter dere forslaget om et nasjonalt system for karriereveier i barnehage og skole?

Tekna er positiv til nye karriereveier, men savner større fokus på faglige karriereveier for lærere som ønsker å bli i klasserommet. Vi frykter at dyktige lærere velger andre løp enn å stå i klasserommet, og at dette rammer elevene. Faglige karriereveier er viktig for å beholde gode lærere i skoleverket.

Vi mener derfor at det bør legges bedre til rette for å avansere faglig i skolen og få mer faglig ansvar og forfremmelser som lærer, uten at det blir en administrativ karrierevei.

Tekna ønsker derfor å gjeninnføre lærerspesialistordningen. Som det framgår av evalueringen av ordningen, var deltakerne i lærerspesialistutdanningene fornøyd med studiet, og både lærere og rektorer opplevde at utdanningen var relevant for funksjonen.

Støtter dere forslaget om like vilkår og muligheter for videreutdanning?

Tekna er positiv til at videreutdanning blir tilgjengelig for flere, men igjen kritisk til at dette skal løses ved at flere ansatte skal kjempe om de allerede begrensede midlene. Det frykter vi vil medføre et svekket tilbud til våre lærere.

Teknologi- og realfagskompetanse er avgjørende for den grønne og digitale omstillingen samfunnet skal gjennom. Samtidig ser vi at arbeidslivet sliter med å dekke behovet for ingeniører, teknologer og realister. Vi trenger at flere barn og unge velger teknologi og realfag om vi skal løse de store utfordringene samfunnet står overfor.

Vi vet at faglig sterke lærere er avgjørende for elevenes motivasjon og læring. For å dekke kompetansebehovet innenfor teknologi og realfag er det derfor viktig med faglig sterke realfagslærere. Med raske endringer i samfunnet må realfagslærerne få tilbud om både etter- og videreutdanning for å holde seg oppdatert.

For Tekna er det derfor viktigst at man rigger en ordning for videreutdanning som sikrer at lærere får den kompetansen de trenger for å gi elevene best mulig undervisning for framtidens arbeidsliv, og at opplæringens kjerneoppgaver prioriteres. For våre realfagslektorer må like muligheter for videreutdanning medføre at også høyt utdannede i skolen får nødvendig påfyll.

Støtter dere forslaget om én felles tilskuddsordning for barnehage- og skoleutvikling?

Tekna er positiv til at flere ansatte i skoler og barnehage får mulighet for etter- og videreutdanning, men er kritisk til å samle kompetansepotten gitt at ordningen utvides uten at det skal settes av flere midler.

En utvidelse av ordninger for både etter- og videreutdanning må medføre en økning av potten for at dette skal være en bedring av tilbudet. Gitt at utvalget er bedt om å etablere en ordning innenfor gjeldende økonomiske rammer er Tekna kritisk til en samordning.

Videre ønsker vi et sterkere fokus på skolens kjerneoppgaver og faglig utvikling for å fremme disse.

Har dere andre forslag eller kommentarer?

Avslutningsvis vil vi igjen understreke teknologi- og realfagskompetanse er avgjørende for den grønne og digitale omstillingen samfunnet skal gjennom. Vi savner gjennomgående en sterkere prioritering av kjerneoppgavene i skolen og den krevende oppgaven det er å ruste elevene best mulig for et samfunn i stadig raskere utvikling.

Med vennlig hilsen

Line Henriette Holten
generalsekretær